

30. november 2005

Supplerende samlenotat vedr. ECOFIN den 6. december 2005

Dagsordenspunkt 8: 4. og 7. selskabsdirektiv

KOM(2004)725

Resumé: Der er tæt ved at være opnået enighed om forslaget vedr. ændring af 4. og 7. selskabsdirektiv i første læsning med Europaparlamentet. Som et led i kompromiserne foreslås forslaget vedr. 4. direktiv ændret, således at der indarbejdes en forhøjelse af størrelsesgrænserne for balance og omsætning for små- og mellemstore virksomheder. Størrelsesgrænserne har betydning for hvilke regnskabsregler i 4. direktiv, der finder anvendelse for de pågældende virksomheder.

Der er tale om en medlemsoption, hvor de enkelte medlemslande kan vælge, hvorvidt de ønsker at implementere størrelsesgrænserne i 4. direktiv i national lovgivning. Ændringsforslaget indebærer således ingen forpligtelser med henblik på implementering.

Forslaget om ændringen af 4. og 7. selskabsdirektiv er et led i Kommissionens handlingsplan om en modernisering af selskabsretten og en forbedret selskabsledelse (corporate governance) i EU, som blev vedtaget i maj 2003. Formålet med forslaget er at understøtte tilliden til de europæiske kapitalmarkeder. Arbejdet hermed er fremskyndet på grund af de seneste regnskabskandaler.

Forslaget er et minimumsdirektiv og indeholder ændringer af 4. direktiv, vedrørende årsregnskaber for visse selskabsformer og af 7. direktiv, vedrørende konsoliderede regnskaber. Det omfatter, at bestyrelsesmedlemmer skal have kollektivt ansvar for indholdet i årsrapporten, øget gennemsigtighed i transaktioner med nærtstående parter, ændring i oplysningskrav for ikke-balanceførte dispositioner og oplysningskrav vedrørende god selskabsledelse.

4. direktiv om årsregnskab for visse selskabsformer og 7. direktiv om konsoliderede regnskaber er i Danmark indeholdt i årsregnskabsloven.

Baggrund og indhold

Kommissionen har den 28. oktober 2004 fremsat sit forslag til ændring af direktivet om årsregnskab for visse selskabsformer (4. direktiv) og af direktivet om konsoliderede regnskaber (7. direktiv), jf. KOM(2004)725.

Hjemmelsgrundlaget for forslaget er Traktaten om oprettelse af Det europæiske Fællesskab jf. artikel 44, stk. 1. Forslaget skal vedtages med kvalificeret flertal efter fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet jf. artikel 251.

Forslaget har følgende indhold:

a) Kollektivt ansvar for regnskabsaflæggelse

Det foreslås, at medlemmerne af virksomhedernes ledelsesorganer skal være kollektivt ansvarlige overfor virksomheden. De skal sammen sikre, at årsrapporten er udarbejdet og offentliggjort efter de regnskabsregler, som gælder ifølge regnskabsdirektiverne.

Hver medlemsstat skal sikre, at love, regler og administrative procedurer bliver indrettet, så der tages hensyn til reglerne om kollektivt ansvar overfor virksomheden.

b) Offentliggørelse af information om transaktioner med nærtstående parter.

Virksomhederne skal efter forslaget give flere oplysninger om transaktioner med nærtstående parter. I henhold til forslaget skal oplysningskravene udvides til at omfatte flere typer af nærtstående parter, som f.eks. nøglepersoner i ledelsen eller bestyrelsesmedlemmers ægtefæller.

Forslaget omfatter såvel børsnoterede virksomheder som ikke-børsnoterede virksomheder. For børsnoterede virksomheder blev det imidlertid indført 1. januar 2005, at de i forbindelse med aflæggelse af koncernregnskab skal følge de internationale regnskabsstandarder (IFRS)¹. Da direktivet ikke medfører flere bestemmelser end IFRS, vil direktivet ikke ændre reglerne for børsnoterede virksomheder i forbindelse med aflæggelse af koncernregnskab.

Oplysningerne skal gives, hvis der er tale om væsentlige transaktioner, der er gennemført under ikke-normale markedsbaserede vilkår. Medlemslandene kan vælge at undtage små virksomheder, der aflægger årsrapport efter regnskabsklasse B.

c) Øget gennemsigtighed af ikke-balanceførte dispositioner

Udviklingen i finansielle instrumenter og Special Purpose Entity (SPE) ligger til grund for forslaget. En SPE er en virksomhed, der er oprettet til at varetage et helt bestemt og afgrænset formål i forhold til en koncern. Kendetegnende ved SPE'er er, at der er en form for tilknytning til koncernen, men at koncernen ikke har ejerandel i SPE'en, dvs. de formelle ejerrettigheder imellem koncernen og SPE'en ofte alene er fastsat med henblik på at undgå konsolidering med koncernen.

Kommissionen har valgt ikke at foreslå specifikke regler, men derimod minimumsregler, for denne type af dispositioner, idet det vurderes, at det er vanskeligere for virksomhederne at udarbejde en konstruktion til at omgå minimumsregler, end det er for specifikke regler.

I henhold til forslaget skal virksomheden angive arten og forretningsformålet for de af virksomhedens dispositioner, som er udeladt fra balancen, herunder den

¹ De internationale regnskabsstandarder benævnes både IFRS (International Financial Reporting Standards) og IAS (International Accounting Standards). IFRS er den nye benævnelse der afløser IAS. IFRS anvendes således, hvis der er tale om nye standarder eller, eller hvis der tales om standarderne generelt, mens IAS anvendes om konkrete gamle standarder.

økonomiske indvirkning på virksomheden (koncernen), hvis den pågældende information er væsentlig og hjælper til at fastlægge den finansielle stilling i virksomheden (koncernen).

Medlemslandene kan vælge at undtage små virksomheder, der aflægger årsrapport efter regnskabsklasse B.

Der er tale om en ændring af indholdet af den nuværende direktivregel om eventalforpligtelser, såvel uden for koncernforhold som i koncernforhold.

d) Redegørelse om god selskabsledelse

Med direktivforslaget skal en børsnoteret virksomhed i årsrapporten og koncernregnskabet fremover medtage en henvisning til den kodeks for god selskabsledelse, som virksomheden skal følge eller har valgt (følg-princippet). Såfremt virksomheden har ret til at fravige fra dele af en kodeks, skal den forklare, hvilke dele der er fraveget og årsagerne hertil (forklar-princippet).

Direktivforslagets forslag om 'følg' eller 'forklar' indeholder dermed alene en henvisningsbestemmelse vedrørende virksomhedens kodeks for god selskabsledelse. Det er stadig national lovgivning eller standarder i det land, hvor virksomheden er registreret, der afgør, om en børsnoteret virksomhed er a) forpligtet til at følge en bestemt kodeks, b) frivilligt kan vælge en kodeks eller c) helt kan undlade at følge en kodeks for selskabsledelse.

Udover følg- og forklar-princippet indeholder direktivforslagets punkt om redegørelse for selskabsledelse desuden at den børsnoterede virksomhed i årsrapporten i hovedtræk skal beskrive virksomhedens interne kontroller og risikoledelessystemer i relation til virksomhedens finansielle rapporteringsproces, samt at der skal oplyses om sammensætningen af ledelsen, dens funktion og komitéer.

Der er krav om, at revisorerne foretager et konsistenscheck af redegørelsen om god selskabsledelse.

e) Forøgelse af størrelsesgrænserne i 4. direktiv

Direktivforslaget indeholder nu som led i de opnåede kompromiser med Europaparlamentet et ændringsforslag om en forøgelse af balance- og omsætningsgrænserne for små og mellemstore virksomheder, som har betydning for hvilke regnskabskrav, der stilles til de pågældende virksomheder. Generelt er det således, at der stilles flere regnskabskrav i form af bl.a. noteoplysninger og krav til indregning og måling for store virksomheders årsrapporter og færre krav til små virksomheders årsrapporter.

Små virksomheder

Balancesum EUR 3.650.000 til EUR 4.400.000

Omsætning EUR 7.300.000 til EUR 8.800.000

Mellemstore virksomheder

Balancesum EUR 14.600.000 til EUR 17.500.000

Omsætning EUR 29.200.000 til EUR 35.000.000

Der er tale om en medlemslandsoption, som det allerede er tilfældet i dag, hvor det enkelte medlemsland kan vælge, hvorvidt det ønsker, at implementere den nævnte forøgelse af størrelsesgrænserne i national lovgivning.

Det nuværende 4. direktiv giver allerede mulighed for, at rådet hvert femte år kan gennemgå størrelsesgrænserne med henblik på en tilpasning af disse.

Europa-Parlamentets holdning

Europa-Parlamentet har på nuværende tidspunkt ikke officielt tilkendegivet en holdning til forslaget.

Europa-parlamentets repræsentant har dog tilkendegivet, at de ønsker, at reducere reguleringerne af små- og mellemstore virksomheder, og forøgelsen af størrelsesgrænserne for 4. direktiv indgår dermed som en del af det samlede kompromisforslag, der kan forventes godkendt af Europaparlamentet.

Nærhedsprincippet

Det tilkendegives i forslaget, at der er behov for EF-lovgivning på området. Baggrunden herfor er, at det drejer sig om at skabe et regelsæt, der omfatter fælles elementer, der skal finde anvendelse på transnationalt niveau. På grund af regelsættets omfang og indvirkning træffes sådanne foranstaltninger bedst på europæisk plan. Regeringen skønner, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

a) Kollektivt ansvar for regnskabsaflæggelse

Ifølge årsregnskabsloven har hvert enkelt medlem af direktion og bestyrelse et ansvar for, at årsrapporten udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen og eventuelle yderligere krav til regnskaber i vedtægter eller aftaler. Medlemmerne af de ansvarlige ledelsesorganer skal skrive under på en ledelsespåtegning. Et medlem, som er uenig i årsrapporten skal også skrive under, men ledelsesmedlemmet kan tilkendegive sine indvendinger med konkret og fyldestgørende begrundelse i tilknytning til sin underskrift og ledelsespåtegningen.

Dansk lovgivning indeholder derfor allerede et krav om, at hele bestyrelsen og direktionen er ansvarlige for indholdet i årsrapporten og sanktioner i forbindelse hermed. Det forventes derfor ikke, at direktivforslaget vil ændre de nuværende danske regler.

b) Offentliggørelse af information om transaktioner med nærstående parter

De i Danmark gældende regler om offentliggørelse af transaktioner med nærtstående parter fremgår af årsregnskabslovens § 70 – dog med undtagelse af *børsnotere-*

de virksomheder, i forbindelse med at de aflægger koncernregnskab, hvor gældende dansk lov siden 1. januar 2005 har været IFRS.

Årsregnskabslovens § 70 gælder for virksomheder i klasse B, C og D. Ifølge bestemmelsen skal virksomhederne oplyse om transaktioner med nærtstående parter samt oplyse om de nærtstående parter, som har bestemmende indflydelse på virksomheden. Der er ikke krav om angivelse af beløbsstørrelser på transaktionerne. 100 % ejede dattervirksomheder er under visse betingelser fritaget for at oplyse om transaktioner med nærtstående parter.

Oplysningerne skal gives både i moderselskabets årsrapport og koncernregnskabet, medmindre der er tale om moderselskabets transaktioner med helt eller delvist konsoliderede virksomheder. Direktivet medfører en ændring af de nuværende danske regler i årsregnskabsloven, i form af en mere omfattende definition af 'nærtstående parter', som er lig definitionen i IFRS. Børsnoterede virksomheder vil i aflæggelsen af koncernregnskab fortsat skulle følge IFRS, som stiller flere krav til oplysninger end årsregnskabsloven og direktivet.

c) Øget gennemsigtighed af ikke-balanceførte dispositioner

Sammenhængen mellem koncernen og SPE-virksomheden opstår som følge af, at koncernen ofte har stillet en form for sikkerhed eller lignende overfor SPE-virksomheden.

Hermed vil koncernen i henhold til årsregnskabsloven skulle oplyse om eventualforpligtelser overfor SPE-virksomheden. Direktivforslaget indebærer en ændring af indholdet til årsregnskabslovens bestemmelse om eventualforpligtelser. Årsregnskabslovens regel om eventualforpligtelser gælder uanset, om der er etableret et koncernforhold imellem koncernen og SPE'en.

Årsregnskabsloven indeholder desuden en bestemmelse om, at karakteren og værdien af virksomhedens eventualaktiver skal oplyses. Direktivforslaget indeholder ikke denne bestemmelse om eventualaktiver. Direktivet medfører imidlertid flere regler for eventualforpligtelser, end årsregnskabsloven. I fald man fra dansk side vælger at ændre reglerne for eventualaktiver, så de følger direktivets regler for eventualforpligtelser, kan det medføre en ændring af årsregnskabslovens regler for eventualaktiver.

De internationale regnskabsstandarder, IFRS, der gælder for de børsnoterede virksomheders koncernregnskaber fra 1. januar 2005, stiller mere specifikke krav end 7. direktiv og årsregnskabsloven, i form af et fortolkningsbidrag til IFRS, hvori der stilles krav om, at en SPE skal konsolideres, når realiteten af forholdet imellem en virksomhed og en SPE indikerer, at SPE'en reelt er kontrolleret af virksomheden. I forhold til årsregnskabsloven medfører direktivet, at de danske regler om eventualforpligtelser og eventuelt eventualaktiver præciseres.

d) Redegørelse om god selskabsledelse

Årsregnskabsloven regulerer indholdet af ledelsesberetningen for børsnoterede virksomheder. I henhold til årsregnskabsloven er der ikke krav om, at børsnoterede virksomheder skal oplyse om god selskabsledelse (corporate governance) i ledelsesberetningen. Årsregnskabsloven indeholder dog forskellige oplysningskrav, der kan henføres til god selskabsledelse.

Årsregnskabsloven stiller for eksempel krav om, at der i ledelsesberetningen i årsrapporten skal oplyses om de ledelseshverv, som virksomhedens bestyrelses- og direktionsmedlemmer beklæder i andre danske aktieselskaber, bortset fra dets egne 100 % ejede datterselskaber. Direktivet medfører forøgede oplysningskrav for børsnoterede virksomheder i forhold til nuværende dansk lovgivning, fx at de skal oplyse om hovedtræk i interne kontroller og om risikostyringssystemer, som har betydning for den finansielle rapporteringsproces.

I Danmark er ledelsesberetningen en del af virksomhedens årsrapport og er derfor omfattet af den lovpligtige revision. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har mulighed for at fravige kravene til ledelsesberetningen for statslige aktieselskaber.

e) Forøgelse af størrelsesgrænserne i 4. direktiv

I dansk ret har man løbende over årene valgt at tilpasse de danske størrelsesgrænser til størrelsesgrænserne i 4. direktiv for små- og mellemstore virksomheder. Der er således i øjeblikket overensstemmelse imellem størrelsesgrænserne for små- og mellemstore virksomheder i det nuværende 4. direktiv og størrelsesgrænserne i årsregnskabsloven.

Høring

Kommissionens foreslåede ændring af 4. og 7. direktiv er af EU-specialudvalget sendt i skriftlig høring den 17. december 2004 blandt udvalgets medlemmer.

EU Specialudvalget har modtaget i alt 11 høringssvar. Dansk Industri kan tilslutte sig indholdet i direktivet. Danmarks Rederiforening, Landbrugsrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, Finansforbundet, FSR (Foreningen af Statsautoriserede revisorer), Dansk Aktionærforening og Finansrådet har kommenteret det oprindelige fremsatte direktivforslag.

Der er taget højde for flere af høringssvarene i ændringsforslaget og nedenstående indeholder de høringssvar, som ikke er medtaget.

a) Øget gennemsigtighed af ikke-balanceførte dispositioner og øget gennemsigtighed i transaktioner med nærtstående parter

Landbrugsrådet mener ikke, at der bør ske stramninger for så vidt angår oplysningskravene i forbindelse med ikke-balanceførte dispositioner og transaktioner med nærtstående parter.

FSR påpeger, at der ikke bør skelnes imellem transaktioner foretaget på normale markedsbaserede vilkår og ikke-normale markedsbaserede vilkår.

b) Redegørelse om god selskabsledelse

Realkreditrådet, Finansrådet, Forsikring & Pension, Danmarks Rederiforening og FSR mener, at direktivets forslag til en redegørelse om god selskabsledelse bør udgå.

Danmarks Rederiforening nævner til direktivforslaget, at der fra dansk side bør arbejdes på, at virksomhederne skal afgive erklæring om, hvorvidt en Corporate Governance kode følges, og hvor sådan en kode følges, helt eller delvis afgive en generel erklæring herom, uden at erklæringen skal forholde sig til de enkelte punkter i koden.

Finansforbundet og Dansk Aktionærforening støtter kommissionens forslag om en redegørelse om god selskabsledelse og Dansk Aktionærforening anbefaler, at et lignende krav kommer til at gælde for virksomheder noteret på en alternativ markedsplads.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Direktivforslaget forventes ikke at få statsfinansielle konsekvenser.

Direktivforslaget forventes at få *lovgivningsmæssige* konsekvenser.

Årsregnskabsloven fastsætter et fælles ledelsesansvar for informationerne i virksomhedens årsrapporter, men forslaget formuleringer om et kollektivt ansvar med henblik på fastlæggelse af sanktioner kan kræve præciseringer i årsregnskabsloven og selskabslovgivningen.

Endvidere skal der gennemføres ændringer af årsregnskabslovens bestemmelser om oplysningskravene vedrørende nærtstående parter, eventualaktiver- og forpligtelser for både børsnoterede virksomheder og ikke børsnoterede virksomheder.

I årsregnskabsloven vil lovreglerne om indholdet af ledelsesberetningen for børsnoterede virksomheder skulle suppleres med direktivforslagets bestemmelser om god selskabsledelse, herunder om redegørelsen for god selskabsledelse.

Samfundsmæssige konsekvenser

Forslaget har til formål at understøtte tilliden til kapitalmarkederne og indeholder derfor en ændring af årsregnskabsregler på fire udvalgte punkter. På grund af forslaget begrænsede omfang forventes de samfundsmæssige konsekvenser umiddelbart at være begrænsede.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Grundnotat blev oversendt den 26. november 2004. Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg forud for ECOFIN den 7. juni 2005 til forhandlingsoplæg.

Holdning

Vedrørende dansk holdning

Danmark støtter generelt direktivforslagets målsætning om at understøtte offentlighedens tillid til de europæiske kapitalmarkeder. I forlængelse heraf finder Danmark, at forslaget indeholder nogle gode punkter til at opnå denne målsætning. Det drejer sig om præcisering af ledelsens ansvar for indholdet i årsrapporten, øget gennemsigtighed i transaktioner med nærtstående parter for ikke børsnoterede virksomheder samt ændring i oplysningskrav for ikke-balanceførte dispositioner.

Fra dansk side kan man acceptere en forøgelse af balance og omsætningsgrænserne for små og mellemstore virksomheder i 4. direktiv som et led i at opnå et kompromis med Europaparlamentet vedr. det samlede ændringsforslag.

Vedrørende andre landes holdning

Medlemslandene har på rådsarbejdsgruppemøderne generelt været positive overfor direktivforslaget, herunder forslaget om en redegørelse for god selskabsledelse, der bygger på følg- og forklar-princippet.

Det ventes, at et flertal af medlemslandene støtter en forøgelse af størrelsesgrænserne som et led i et kompromis med Europaparlamentet.